[1]ויהי כאחד למחצצרים ולמשוררים להשמיע קול אחד: עד שיזקין עד כמה אמר רבי אלעא אמר ר׳ חנינא [א]עד שירתת [א]תנן התם [ב]בעל קרי שטבל ולא הטיל מים לכשיטיל טמא ר׳ יוסי אומר [ג]בחולה ובזקן טמא בילד ובבריא טהור ילד עד כמה אמר רבי אלעא אמר רבי חנינא [ד]כל שעומד על רגלו אחת וחולץ מנעלו ונועל מנעלו אמרו עליו על רבי חנינא שהיה בן שמונים שנה והיה עומד על רגלו אחת וחולץ מנעלו ונועל מנעלו אמר רבי חנינא חמין ושמן שסכתני אמי בילדותי הן עמדו לי בעת זקנותי ת״ר [ב][ה]נתמלא זקנו ראוי ליעשות שליח ציבור ולירד לפני התיבה ולישא את כפיו [ג]מאימתי כשר לעבודה משיביא שתי שערות רבי אומר אני עד שיהא בן עשרים א״ר חסדא מ״ט דרבי [ד]דכתיב [א] [2]ויעמידו [את] הלוים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית ה׳ ואידך לנצח שאני והא האי קרא בלוים כתיב כדר׳ יהושע בן לוי [ה]דאמר רבי יהושע בן לוי בעשרים וארבעה מקומות נקראו כהנים לוים וזה אחד מהן [3]והכהנים הלוים בני צדוק ת״ר [4]איש מזרעך לדורותם מכאן אמר רבי אלעזר [ו]קטן פסול לעבודה ואפי׳ תם מאימתי כשר לעבודה משיביא שתי שערות [ז]אבל אחיו הכהנים אין מניחין אותו לעבוד עד שיהא בן כ׳ איכא דאמרי הא רבי היא ואפי׳ פסול דרבנן לית ליה ואיכא דאמרי רבי אית ליה פסול מדרבנן והא רבנן היא ולכתחלה הוא דלא אבל דיעבד עבודתו כשרה: **מתני׳** [ה]טהור בכלי חרש טמא בכל הכלים טהור בכל הכלים טמא בכלי חרש: **גמ׳** ת״ר [ו][ח]אויר כלי חרש טמא וגבו טהור אויר כל הכלים טהור וגבן טמא נמצא טהור בכלי חרש טמא בכל הכלים טהור בכל הכלים טמא בכלי חרש מנהני מילי דת״ר תוכו ואע״פ שלא נגע אתה אומר אע״פ שלא נגע או אינו אלא אם כן נגע רבי יונתן בן אבטולמוס אומר נאמר [5]תוכו לטמא ונאמר תוכו ליטמא מה תוכו האמור לטמא אע״פ שלא נגע אף תוכו האמור ליטמא אע״פ שלא נגע והתם מנלן אמר רבי יונתן [ט][י]התורה העידה על כלי חרס

ואפילו

ויהי כאחד. אפילו זקנים במשמע: **קול אחד.** שצריכין לבסם את קולם שיהא נראה כקול אחד: **שירתת.** ידיו ורגליו רותתין מאין כח: **ולא הטיל מים.** קודם טבילה: **לכשיטיל מים טמא.** שמא נשאר בפי האמה לחלוחית קרי ויוצא עם מי רגלים ושכבת זרע מטמאה בכל שהוא אפילו בכעין חרדל כדתנן במסכת נדה (דף מ.): **בילד ובבריא טהור.** דמעיקרא נפיק כוליה: **שליח ציבור.** לכל צרכיהם לתקוע שופר ב] ולנדות (א) ולמנות פרנס: **משיביא שתי שערות.** אבל קטן לא דכתיב איש מזרעך כדלקמן: **לנצח שאני.** דמשמע לעביד עבודות כבדות הצריכות ניצוח: **והא האי קרא בלוים כתיב.** ואמרן בהוי) דאין נפסלים אלא בקול: **וזה אחד מהם והכהנים הלוים בני צדוק.** דע״כ צדוק כהן הוה וקרי להו לבניו לוים על שם שמשבט לוי הם. ואני שמעתי לשון לוים שמשים כמו (במדבר יח) וילוו עליך וגו׳: **איש ולא קטן.** דהכי משמע איש הוא דבעי מומא לאיפסולי ואשר יהיה בו מום לא יגש (ט) הא קטן אפילו תם לא יגש: **אבל** (ב) **אין אחיו הכהנים.** הוא דאין מניחין אותו אבל רבנן לא פסלוהו: **איכא דאמרי הא רבי היא.** דאמר לעיל אומר אני עד שיהיה בן כ׳ ואשמועינן הכא דרבי גופיה לא פסיל ליה בדיעבד ואפילו מדרבנן אלא שאין אחיו הכהנים מניחין אותו לכתחלה: **ואיכא דאמרי לרבי פסול מדרבנן.** אפילו בדיעבד עד שיהא בן כ׳: **והא.** מתניתין דמכשיר ליה אלא שאין אחיו הכהנים מניחין אותו רבנן היא ואשמעינן דאפילו רבנן מודו דלכתחלה לא והא דמכשרו לעיל בדיעבד: **אויר.** הגיע טומאה לאוירו ולא נגעה: **וגבו טהור.** אפילו נגעה טומאה בגבו אינו מקבל טומאה בכך: **אויר כל הכלים טהור.** כל זמן שלא נגעה בהן הטומאה אע״פ שנתלית באוירו: **תוכו.** וכל כלי חרש אשר יפול מהם ג) וגו׳: **נאמר תוכו לטמא.** כשהכלי מטמא אוכלין שבתוכו דכתיב (ויקרא יא) כל אשר בתוכו יטמא: **ונאמר תוכו ליטמא.** כשהכלי מקבל טומאה מן השרץ דכתיב כל אשר יפול מהם אל תוכו: **מה תוכו האמור לטמא אע״פ שלא נגע.** הכלי למה שבתוכו הוא מטמא כל אוכלין ומשקין הנתונין באוירו כדמפרש לקמיה: **אף תוכו האמור.** לענין הולדת טומאה לכלי: **אע״פ שלא נגעה.** טומאה בו: **העידה.** דכתיב כל אשר בתוכו:

ואפילו

נתמלא זקנו ראוי ליעשות שליח ציבור ולירד לפני התיבה ולישא את כפיו. תימה דבפ׳ הקורא את המגילה (מגילה דף כד.) אמרינן קטן קורא בתורה ואינו פורס על שמע ולא יורד לפני התיבה ולא נושא את כפיו משמע הא הביא שתי שערות יורד לפני התיבה ונושא את כפיו ויש לומר דכשהביא ב׳ שערות יכול לירד לפני התיבה אבל ליעשות שליח ציבור קבוע או להתפלל בתעניות ובמעמדות אינו נעשה עד שיתמלא זקנו כדאמרי׳ במסכת תענית (דף טז.) אין מורידין לפני התיבה אלא זקן ורגיל וא״ת דבסוף לולב הגזול (סוכה דף מב.) משמע דאפילו קטן נושא את כפיו דאמרינן קטן שיודע לישא את כפיו מחלקין לו תרומה בבית הגרנות ובקונטרס פירש לאו דוקא קטן אלא מיירי כשהביא שתי שערות ולא משמע הכי אלא קטן ממש דומיא דקטן היודע לדבר אביו מלמדו תורה והיודע לשחוט אוכלין משחיטתו דמוקי לה בגדול עומד על גביו וי״ל דהא דקטן נושא את כפיו היינו עם הגדולים כדאמרינן גבי שיר בין רגלי ד] הלוים היו עומדין י)וצעירי הלוים היו נקראים בפ׳ אין בערכין (ערכין יג:) אבל בפני עצמו אינו נושא את כפיו עד שיביא ב׳ שערות:

וגבו טהור. היינו דלא מיטמא מגבו אבל אם נטמא מתוכו נטמא נמי גבו ומטמא אחרים כדאמרינן בת״כ מרובה מדת לטמא מליטמא שכלי חרס מטמא אחרים מאחוריו ואינו מיטמא מאחוריו ואמרינן נמי בפרק על אלו מומין (בכורות דף לח.) כלי חרס נטמא תוכו נטמא גבו ונראה דגבו טהור אפילו נגע שרץ ביד (ג) ה] שבו דלא אמר יד להכניס בכלי חרס והא דפריך בריש העור והרוטב (לקמן דף קיח.) ולימא יד להוציא אבל להכניס לא ומשני יד יתירא כתיב תנור וכירים יותץ טמאים הם וטמאים יהיו לכם לרבות את הידות ה״ק לרבות את הידות להוציא ולייתר יד דזרעים להכניס אבל יד דתנור וכירים לא מכניס כדמשמע בתוספתא דכלים דאמר אין טומאה לכלי חרס אלא מאוירו (ד) ובהיסט כ)(הזב) ע״ג אבן מסמא ולא חשיב שיש לו טומאה מידו ועוד דקרא דמטהר כלי חרס המוקף צמיד פתיל משמע אפילו יש לו ידים ל): **או אינו אלא אם כן** נגע. וא״ת והא מדכתב רחמנא תוכו ולא תוך תוכו שמע מינה דמקבל טומאה מאוירו וי״ל דאפילו לא מקבל טומאה מאוירו כיון דמטמא אחרים מאוירו אצטריך שפיר לאוכלים הנתלים תוך תוכו דטהורין ומיהו קשה מדכתיב תוכו של זה ולא תוכו של אחר ש״מ דמטמאין מאוירן וי״ל דה״א אם אינו ענין ליטמא תנהו ענין לטמא תוכו של זה מטמא אחרים מאוירו ולא תוכו של אחר אי נמי ה״א תוכו של זה מקבל טומאה במגע ולא תוכו של אחר ולא יקבלו טומאה שאר כלים אפילו במגע אלא מגבן מ)(ולי נראה דקרא קמא [הוי] מוקמינן שמקבל טומאה מאויר ולא דרשינן תוכו של זה ולא תוכו של אחר אלא [בתר] (בתרא) דקיימא לן מקרא אחרינא שמקבל טומאה מאוירו) (גליון): **אלא** א״כ נגע. ותוכו דכתב רחמנא ע״כ למעוטי גבו וא״ת והא מקרא דצמיד פתיל נפקא ועוד הקשה הר״י כהן אם כלי חרס אינו מקבל טומאה מאויר למה לי הוא דכתיב גבי צמיד פתיל למימר הא שאר כלים אפילו מוקפות צמיד פתיל טמאים הא כיון דכלי חרס אינו מטמא מאוירו תו ליכא למעבד ק״ו שלא יהו שאר כלים מיטמאין מגבן אלא מתוכן ובנגיעה ומיהו לשינויא קמא שפירשנו לעיל דה״א אם אינו ענין ליטמא תנהו ענין לטמא אתי שפיר דלאכתי איכא ק״ו שלא יהו שאר כלים מיטמאין מגבן ומה כלי חרס שמטמא אחרים מאויר אינו מקבל טומאה מגבו שאר כלים לא כ״ש אבל ו] למה נ)דפריך דה״א תוכו של זה מקבל טומאה במגע ולא תוכו של אחר קשה וי״ל דלכל כמה דלא ידעינן דכלי חרס מיטמא מאוירו לא מצינן למידרש מכל כלי פתוח הא דדרשינן בסמוך איזהו כלי שטומאתו קודמת לפתחו והשתא ודאי לא היינו יודעים היאך לדרוש הפסוק (ה):

התורה העידה על כלי חרס ואפי׳ מלא חרדל. לפי מה שמפרש ר״ת דאין אוכל מקבל טומאה מדאורייתא פחות מכביצה לא נקט חרדל דוקא אלא כלומר ואפילו מלא בילים ונקט חרדל משום דמדרבנן מקבל טומאה בכל שהוא ז] ס)והקשה רבינו אפרים מנלן דהיינו מטעם אויר דלמא הוי מטעם שכלי חרס מצרף כשכולן נוגעין זה בזה ונוגעין בכלי אבל נתלים באויר לא וכ״ת אם כן צירוף דכתיב גבי קדשים למה לי דדרשינן (פסחים דף יט.) כף אחת הפסוק עשה לכל מה שבכף אחת איצטריך משום כלי שטף ויש לומר מדכתיב הכא כל משמע אפילו נתלה באויר ועוד התם דרשינן צירוף מדכתיב אחת משמע שהכף מצרף ועשה לכל אחת אבל הכא לא כתיב אחת:

איזהו

עין משפט נר מצוה

קעה א מיי׳ פ״ו מהל׳ ביאת מקדש הל״ב:
קעו ב ג ד מיי׳ פ״ה מהל׳ שאר אבות הטומאה הל״ו:
קעז ה מיי׳ פ״ח מהל׳ תפלה הל׳ יא [ופט״ו ה״ד] סמג עשין יט טוש״ע או״ח סי׳ נג סעיף ו [וברב אלפס פרק הקורא את המגילה דף רעג.]:
קעח ו ז מיי׳ פ״ה מהל׳ כלי מקדש הלט״ו:
קעט ח ט מיי׳ פי״ג מהל׳ כלים הלכה א:

◆

גליון הש״ס

גמ׳ התורה העידה. עיין לקמן דף קיח ע״ב תוס׳ ד״ה אין יד:

◆

שיטה מקובצת

א] דכתיב ויעמידו את הלוים: ב] שליח צבור לכל צרכיהם לתקוע שופר ולהלקות ולנדות ולימנות פרנס ולירד לפני התיבה ולהתפלל. משיביא וכו׳: ג] אשר יפול מהם אל תוכו הס״ד: ד] בין רגלי הכהנים היו עומדים וצעירי לוים היו נקראים: ה] אפי׳ נגע שרץ ביד שבגבו דלא אמר יד: ו] לא כ״ש אבל למאי דפרישית דה״א תוכו של זה: ז] ונקט חרדל משום דמדרבנן מקבל טומאה בכל שהוא אי נמי משום דבחרדל איכא טובא ראשון ושני הקשה רבינו אפרים:

◆

רבינו גרשום

ויהי כאחד למחצצרים ולמשוררים כו׳. כלומר מאי קראה דנפסלין בקול שנאמר ויהי כאחד למחצצרי׳ כו׳: עד שירתת. כלומר שמרתתין ידיו מחמת זקנה: בעל קרי שטבל ולא הטיל מים. כלומר ולא הטיל מים קודם לכן לכשיטיל מים לאחר טבילה טמא דאמרינן עם מי רגלים יוצא קרי: ר׳ יוסי אומר בחולה ובזקן טמא. כלומר שלא היה בו כח כשראה קרי שיצא קרי כולו בפעם אחד ועכשיו כשיטיל מים יצא עם מי רגלים: בילד טהור. כלומר בילד אע״פ שלא הטיל מים קודם טבילה אע״פ כן טהור דאמרינן כי ראה קרי ראה כולו דיצא בכח: שליח צבור. פרנס: ואידך לנצח שאני. כלומר שהיו מחזיקים ברמחים. איכא דאמרי ר׳ היא. כלומר הא דאמרינן מאימתי כשר לעבודה משיביא ב׳ שערות אבל אין אחיו הכהנים מניחין אותו לעבוד הא ר׳ הוא דחזינן דר׳ אמר אומר אני עד שיהא בן עשרים והכי סברינן דלר׳ כשר משיביא ב׳ שערות והאי דאמר א׳ אני עד שיהא בן עשרים דאין אחיו הכהנים מניחין אותו: ואיכא דאמר ר׳ אית ליה דפסול מדרבנן דת״ק אומר פחות מבן עשרים והוא אומר עד שיהא בן עשרים והא דאמרינן כשר משהביא ב׳ שערות ורבנן היא דאמרי מאימתי כשר לעבודה משיביא ב׳ שערות: לכתחלה הוא דלא. כלומר לרבנן אע״פ שאומרין כשר משיביא ב׳ שערות אעפ״כ לכתחלה אין אחיו הכהנים מניחין אותו וכו׳. מנהני מילי דאויר כלי חרס טמא אע״פ שלא נגעו אוכלין בכלי חרש אלא באויר טמאין דת״ר תוכו אע״פ שלא נגע הטומאה אלא באויר (אוירו) טמא אתה אומר אע״פ שלא נגע או אין טמא אלא אם כן נגע בכלי חרש נאמר תוכו ליטמא כלומר כלי חרש עצמו ונאמר תוכו לטמא אוכלין שבתוכו מה לטמא אע״פ שלא נגע אמרי טמא כדתנן בחרדל שאמצעי טמא מאויר כלי חרש מכלל דאוירו טמא ומטמא האוכלין מאויר:

מסורת הש״ס

א) מקוואות פ״ח מ״ד [נדה מג.], ב) [תוספתא חגיגה פ״א ה״ד], ג) [תוספתא זבחים פ״א ה״ד וע״ש], ד) [תוספתא שם], ה) יבמות פו: בכורות ל. [תמיד כז.], ו) [תוספתא פ״א הי״ג], ז) [נדה יח.], ח) [ע״ש], ט) [ויקרא כא], י) נ״א וצעירי. רש״ל, כ) ר״מ מ״ו, ל) [וע״ע תוס׳ שבת טו. ד״ה ה״ג רש״י ותוס׳ בכורות לח. ד״ה הרין], מ) ר״מ, נ) [נ״ל דפריסית], ס) [עי׳ תוס׳ שבת לד. ד״ה אי לענין ותוס׳ נדה יז: ד״ה אפילו],

◆

תורה אור השלם

1. ויהי כאחד למחצצרים ולמשררים להשמיע קול אחד להלל ולהדות לי״י וכהרים קול בחצצרות ובמצלתים ובכלי השיר ובהלל לי״י כי טוב כי לעולם חסדו והבית מלא ענן בית י״י: דברי הימים ב ה יג
2. ובשנה השנית לבואם אל בית האלהים לירושלם בחדש השני החלו זרבבל בן שאלתיאל וישוע בן יוצדק ושאר אחיהם הכהנים והלוים וכל הבאים מהשבי ירושלם ויעמידו את הלוים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית י״י: עזרא ג ח
3. והכהנים הלוים בני צדוק אשר שמרו את משמרת מקדשי בתעות בני ישראל מעלי המה יקרבו אלי לשרתני ועמדו לפני להקריב לי חלב ודם נאם אדני אלהים: יחזקאל מד טו
4. דבר אל אהרן לאמר איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום לא יקרב להקריב לחם אלהיו: ויקרא כא יז
5. וכל כלי חרש אשר יפל מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא ואתו תשברו: ויקרא יא לג

◆

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה שליח צבור וכו׳ ולהמנות פרנס. נ״ב כ״כ התוס׳ בפ׳ הקורא עומד ע״ש פרש״י: (ב) ד״ה אבל אחיו כצ״ל ותיבת אין נמחק: (ג) תוס׳ ד״ה וגבו וכו׳ אפי׳ נגע שרץ ביד שבגבו דלא: (ד) בא״ד ובהיסט הזב. נ״ב פי׳ אפי׳ על גבי אבן מסמא ועיין בערוך ערך אבן מסמא ובר״פ דם הנדה יבפ׳ תינוקת בדף סט ע״ב ועיין עוד ר״ש פ׳ ר״ע: (ה) ד״ה אלא וכו׳ היאך לדרוש הפסוק ומאי למדרש מהוא הס״ד:

◆

מוסף רש״י

לכשיטיל טמא. דנשתייר מן הקרי ויוצא עכשיו ואע״ג דלא נפיק בהרגשה השתא ומעיקרא איעקר בהרגשה (נדה מג.). בני צדוק. וצדוק כהן הוה וקרא לבניו הלוים (יבמות פו:). התורה העידה על כלי חרס. כל אשר בתוכו יטמא (נדה יז.).